

Lefel Mynediad

Darlith 7: Gorchmynion unigol a lluosog

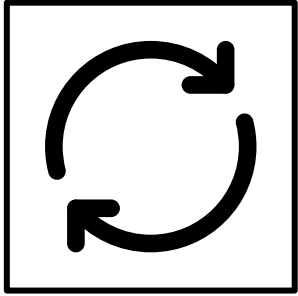

Nodiadau i'r tiwtor

Yn y ddarlith hon, bydd y ffocws ar:	Technegau caffael iaith a ddefnyddir:	Bydd angen yr adnoddau canlynol arnoch chi:
• adolygu patrymau a ddysgwyd • orchmynion unigol a lluosog • ddysgu'r adferfau, e.e. Ble? Sut?	• Drilio – dril ailadrodd • Chwarae gêm – defnyddio sach geiriau er mwyn ymarfer patrymau newydd • Tasg wrando • Tasg gyfieithu • Tasg ysgrifennu	• byrddau gwyn unigol • sach geiriau

Allwedd:

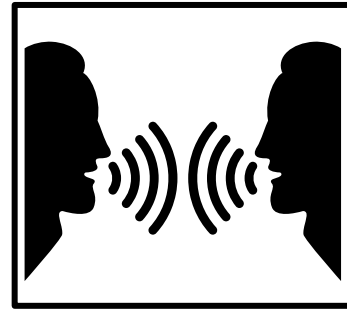
Drilio

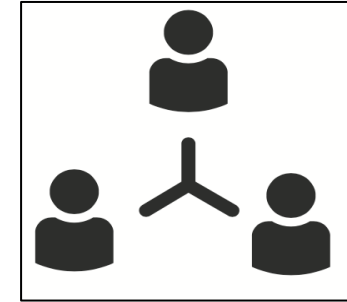
Ymarfer ar
lafar (yn
unigol)

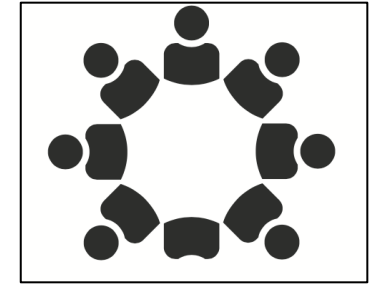
Tasg
wrando

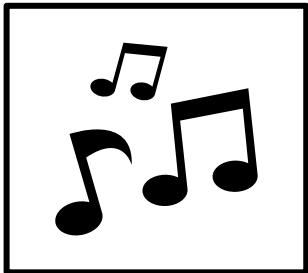
Gwaith pêr

Grŵp o dri

Gwaith
grŵp

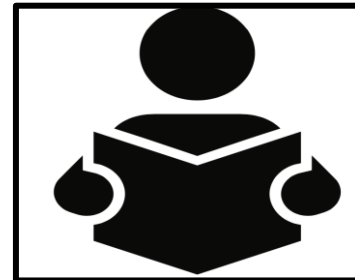
Amser
canu

Gwaith ar
y byrddau
gwyn

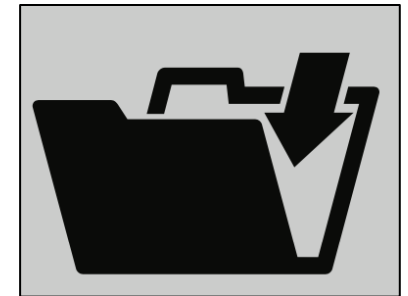
Tasg
ysgrifennu

Tasg
ddarllen

Help llaw

Tystiolaeth
i'r
Portffolio

Faint o ferfenwau ydych chi'n eu cofio? Ysgrifennwch gymaint ag y gallwch mewn munud.

How many Welsh verb-nouns can you remember? Write as many as you can in a minute.

Faint o ferfenwau ydych chi'n eu cofio? Ysgrifennwch gymaint ag y medrwch mewn munud.

How many Welsh verb-nouns can you remember? Write as many as you can in a minute.

Geirfa: berfenwau <i>verb-nouns</i>	
cerdded	<i>to walk</i>
rhedeg	<i>to run</i>
cweryla	<i>to quarrel</i>
chwarae	<i>to play</i>
darllen	<i>to read</i>
dawnsio	<i>to dance</i>
dringo	<i>to climb</i>
edrych	<i>to look</i>
eistedd	<i>to sit</i>
gweiddi	<i>to shout</i>
gwneud	<i>to do / to make</i>
gwrandu	<i>to listen</i>
neidio	<i>to jump</i>
sgipio	<i>to skip</i>
siarad	<i>to talk</i>
tacluso	<i>to tidy up</i>

Geirfa: berfenwau <i>verb-nouns</i>	
sefyll	<i>to stand</i>
cymryd	<i>to take</i>
plygu	<i>to fold</i>
troi	<i>to turn</i>
agor	<i>to open</i>
rhoi	<i>to put</i>
dod	<i>to come</i>
cymysgu	<i>to stir / to mix</i>
torri	<i>to cut</i>
bwyta	<i>to eat</i>
yfed	<i>to drink</i>
ysgrifennu	<i>to write</i>
peintio	<i>to paint</i>
arbrofi	<i>to experiment</i>
cicio	<i>to kick</i>
tecstio	<i>to text</i>

Gorffennwch y frawddeg / *Complete the sentence*

Sut ?

Gorffennwch y frawddeg / *Complete the sentence*

Wyt ti'n ?

Gorffennwch y frawddeg / *Complete the sentence*

Dim

Gorffennwch y frawddeg / *Complete the sentence*

Rhaid

Gorffennwch y frawddeg / *Complete the sentence*

Peidiwch â

Gorffennwch y frawddeg / *Complete the sentence*

Paid â

Gorchmynion / Commands

Rydyn ni'n defnyddio'r berfenwau i greu gorchmynion drwy ychwanegu terfyniad i fonyn y ferf, e.e.

We use the verb-nouns to create commands by adding an ending to the verb stem, e.g.

eistedd + a = eistedda

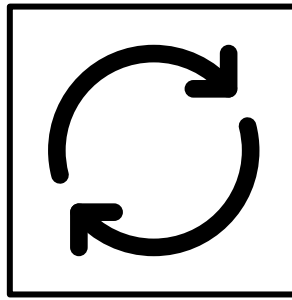
ti

eistedd + wch = eisteddwch

chi

to sit

eistedd

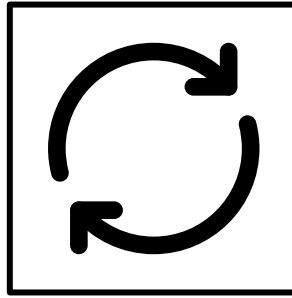
+ a

ti

+ wch

chi

to speak

siarad

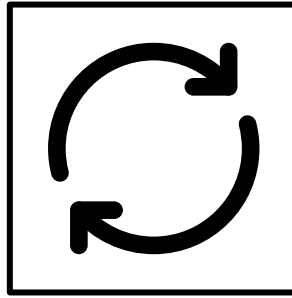
+ a

ti

+ wch

chi

to look

edrych

+ a

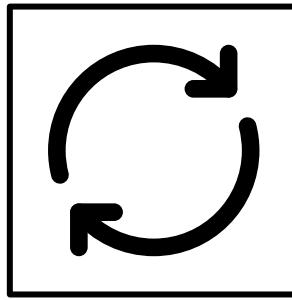
ti

+ wch

chi

to read

darllen

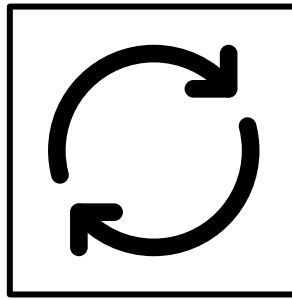
+ a

ti

+ wch

chi

to play

chwarae

+ a

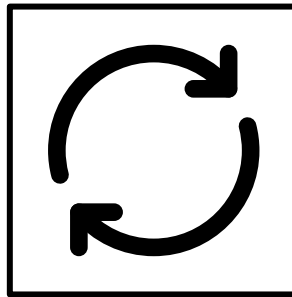
ti

+ wch

chi

to open

agor

+ a

ti

+ wch

chi

Gorchmynion / Commands

Dydy pob berfenw ddim yn dilyn yr un patrwm. Pan fo'r berfenw'n gorffen gyda llafariad rhaid tynnu'r llafariad olaf cyn ychwanegu **-a** neu **-wch**, e.e.

*Not all verb-nouns follow the same pattern. When the verb-noun ends with a vowel we need to drop the last vowel before adding **-a** or **-wch**, e.g.*

ysgrifennu

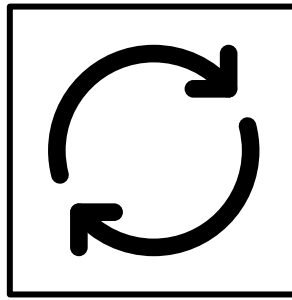
ysgrifennu + a = ysgrifenna

ti

ysgrifennu + wch = ysgrifennwch

chi

to write

ysgrifennu

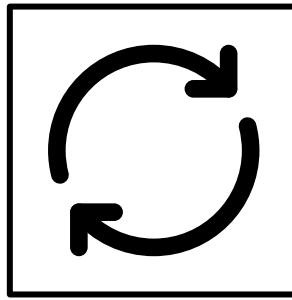
+ a

ti

+ wch

chi

to sing

canu

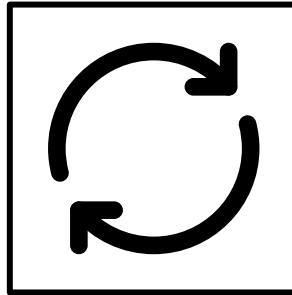
+ a

+ wch

ti

chi

to paint

peintio

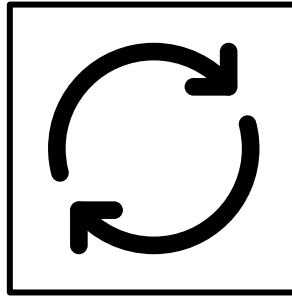
+ a

ti

+ wch

chi

to dance

dawnsie

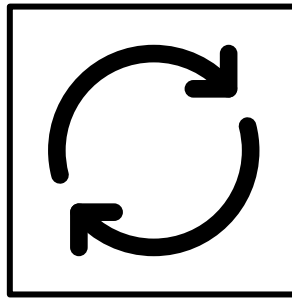
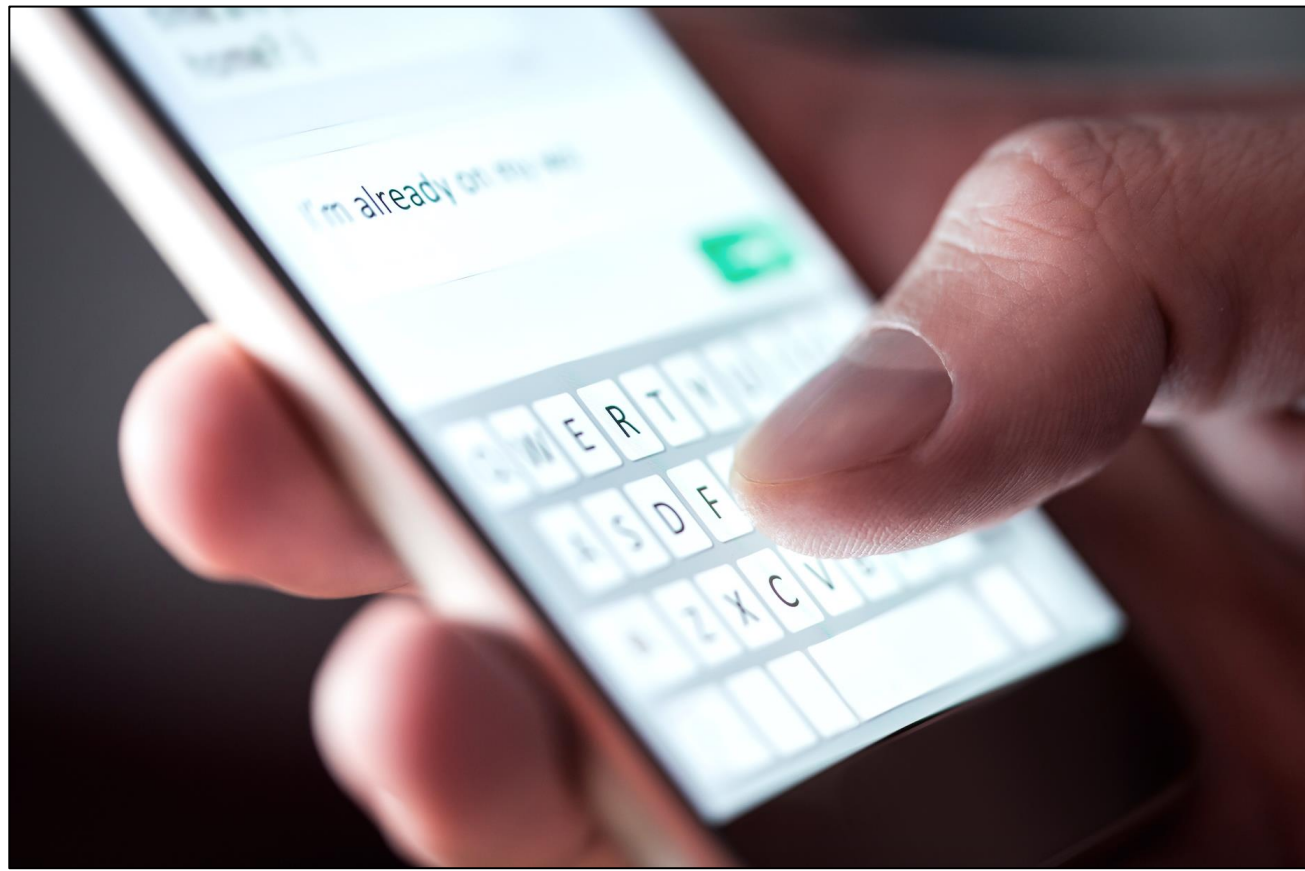
+ a

ti

+ wch

chi

to text

tecstie

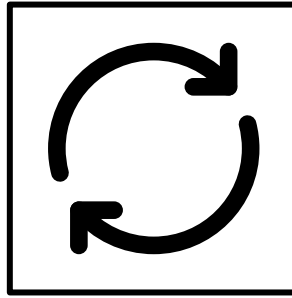
+ a

ti

+ wch

chi

to search

chwilïe

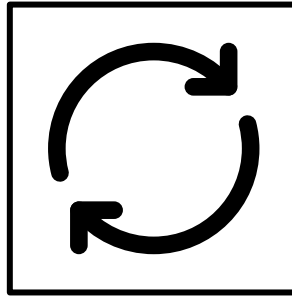
+ a

ti

+ wch

chi

to watch

gwylio

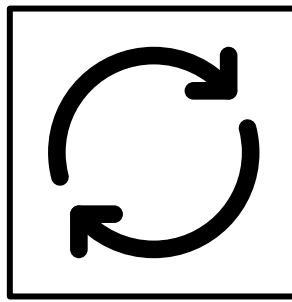
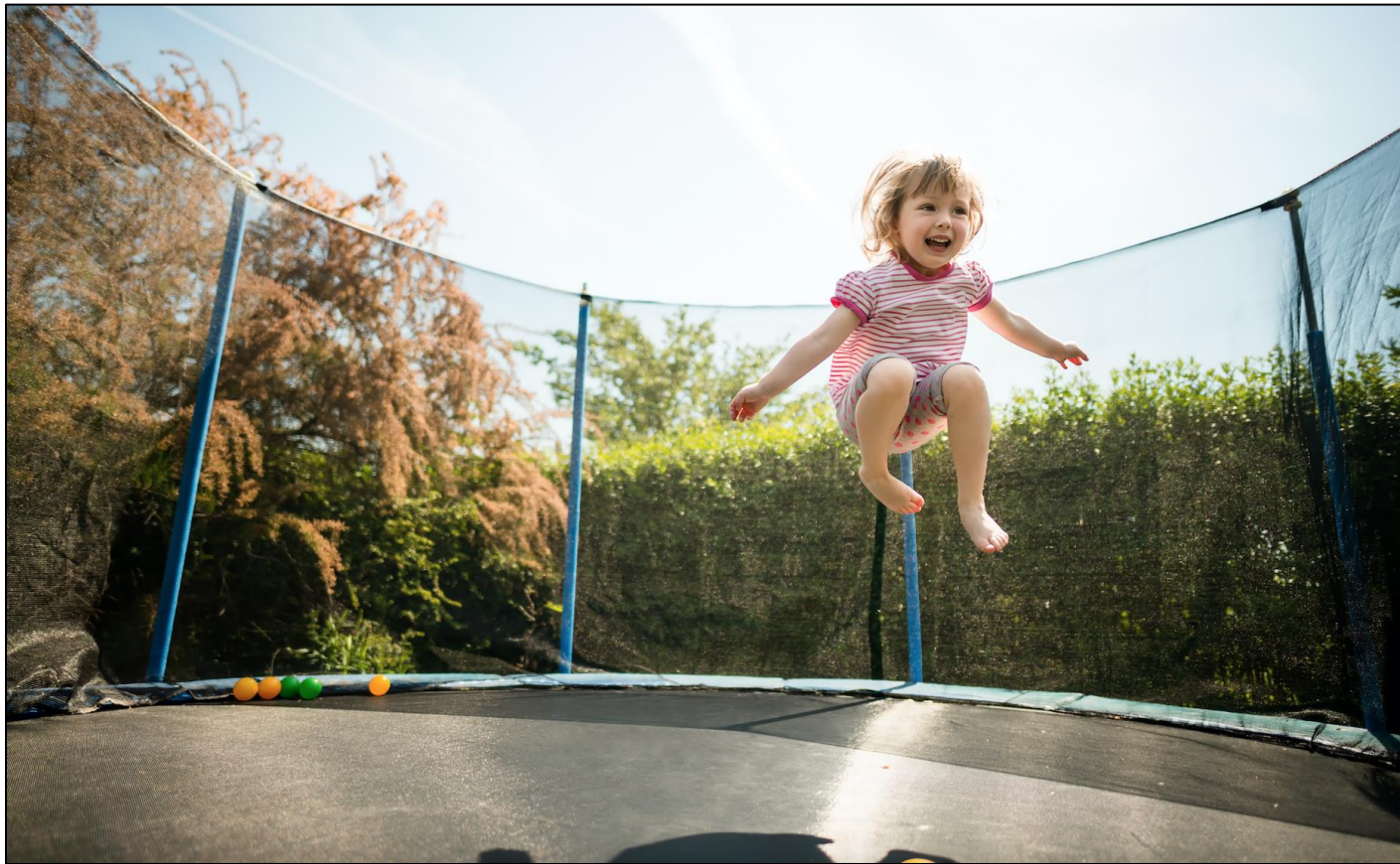
+ a

ti

+ wch

chi

to jump

neidio

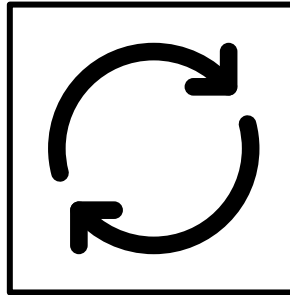
+ a

ti

+ wch

chi

to skip

sgipio

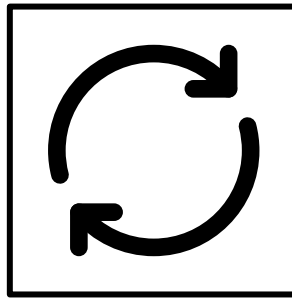
+ a

ti

+ wch

chi

to experiment

arbrofi

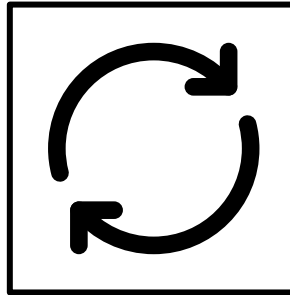
+ a

ti

+ wch

chi

to kick

ciciə

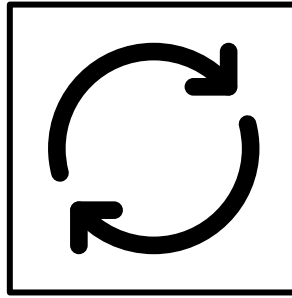
+ a

ti

+ wch

chi

to climb

dringe

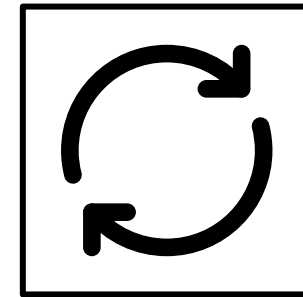
+ a

ti

+ wch

chi

to put

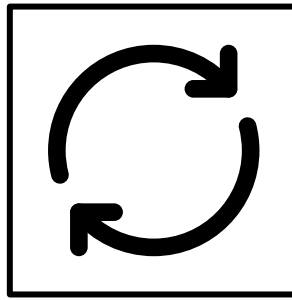
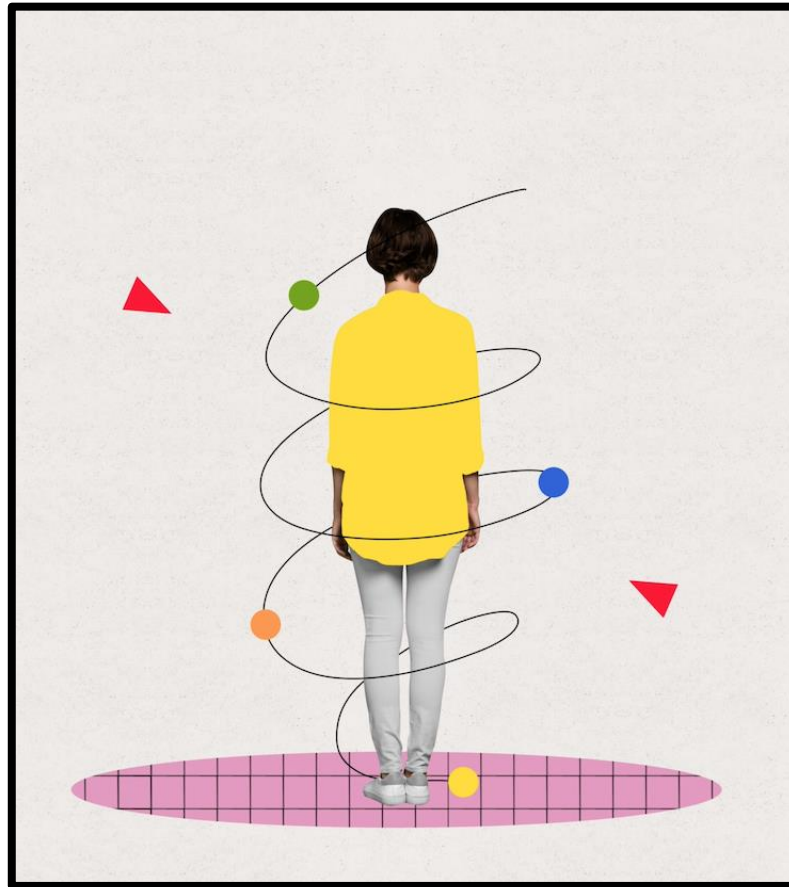
rhoi

ti

+ wch

chi

to turn

troi

ti

+ wch

chi

Gorchmynion / Commands

Dydy pob berfenw ddim yn dilyn yr un patrwm. Gyda'r berfenwau sy'n gorffen gyda **-ed** neu **-eg** rhaid tynnu'r terfyniad cyn ychwanegu **-a** neu **-wch**.

*Not all verb-nouns follow the same pattern. When the verb-noun ends with **-ed** or **-eg** we need to take the ending away before adding **-a** or **-wch**, e.g.*

rhedeg

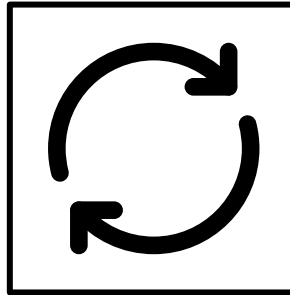
rhedeg + a = rheda

ti

rhedeg + wch = rhedwch

chi

to run

rhedeg

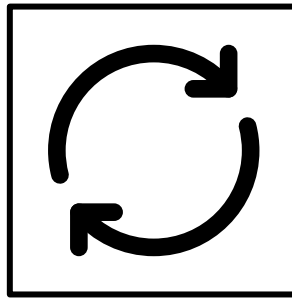
+ a

ti

+ wch

chi

to walk

cerdded

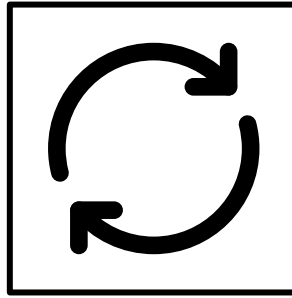
+ a

ti

+ wch

chi

to drink

yfed

+ a

ti

+ wch

chi

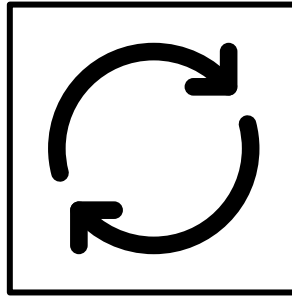
Gorchmynion / *Commands*

Does gan rhai o'r berfenwau ddim partwm pendant. Bydd rhaid dysgu'r gorchmynion hyn ar y cof.

Some verb-nouns don't follow any pattern at all. These commands will have to be learnt.

to stand

sefyH

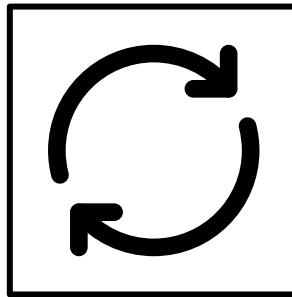
Sefa

ti

Sefwch

chi

to listen

gwrando

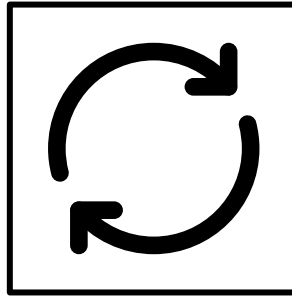
gwranda

ti

gwrandewch

chi

to shout

gweiddi

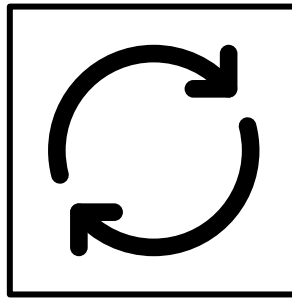
gwaedda

ti

gwaeddwch

chi

to wait

aros

arhosa

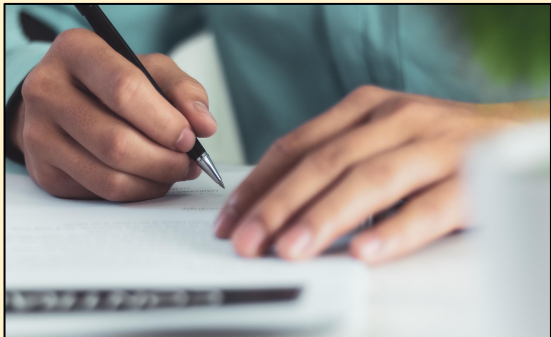
ti

arhoswch

chi

Ysgrifennwch y gorchmynion unigol a lluosog ar gyfer pob un o'r canlynol:
Write the singular and plural command for each of the following:

			
1. 2.	1. 2.	1. 2.	1. 2.
			
1. 2.	1. 2.	1. 2.	1. 2.

Ysgrifennwch y gorchmynion unigol a lluosog ar gyfer pob un o'r canlynol:
Write the singular and plural command for each of the following:

1.
2.

1.
2.

1.
2.

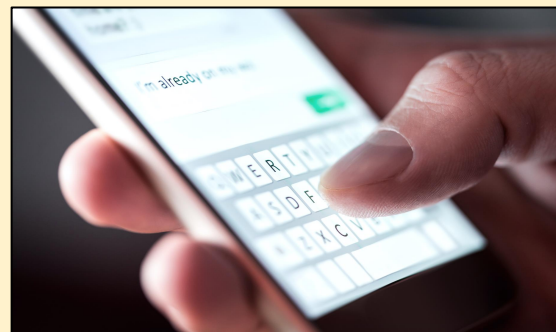
1.
2..

1.
2.

1.
2.

1.
2.

1.
2.

Ysgrifennwch y gorchmynion unigol a lluosog ar gyfer pob un o'r canlynol:
Write the singular and plural command for each of the following:

- 1.
- 2.

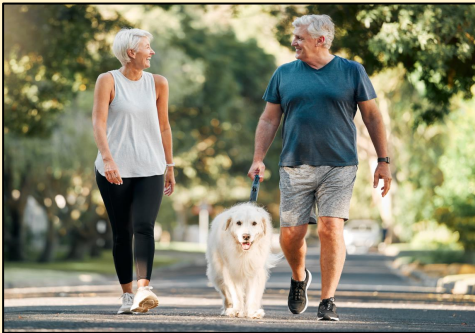
- 1.
- 2.

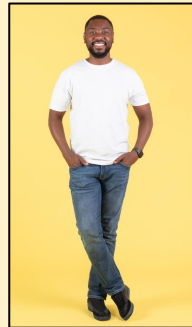
- 1.
- 2.

- 1.
- 2.

- 1.
- 2.

- 1.
- 2.

- 1.
- 2.

- 1.
- 2.

Gorchmynion afreolaidd / *Irregular Commands*

Fel arfer, mae'r berfau **mynd**, **dod**, **bod** a **gwneud** yn afreolaidd. Edrychwch ar y patrymau canlynol:

As usual, the verbs mynd, dod, bod a gwneud are irregular. Look at the following patterns:

mynd	<i>to go</i>	cer 	ewch
dod	<i>to come</i>	dere	dewch
bod	<i>to be</i>	bydda	byddwch
gwneud	<i>to do</i>	gwna	gwnewch

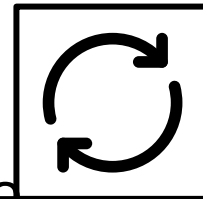
Gorchmynion afreolaidd / *Irregular Commands*

Fel arfer, mae'r berfau **mynd**, **dod**, **bod** a **gwneud** yn afreolaidd. Edrychwch ar y patrymau canlynol:

As usual, the verbs mynd, dod, bod a gwneud are irregular. Look at the following patterns:

mynd	<i>to go</i>	dos 	ewch
dod	<i>to come</i>	tyrd	dewch
bod	<i>to be</i>	bydd	byddwch
gwneud	<i>to do</i>	gwna	gwnewch

Adferfau / Adverbs

Gallwch ychwanegu mwy o wybodaeth at orchmynion drwy ychwanegu adferf, e.e.
More information can be added to a command by using adverbs, e.g.

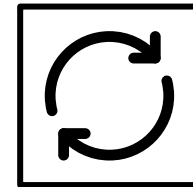
Eisteddwch	yn <u>d</u>awel <i>quietly</i>	<u>f</u>erched.
Byddwch	yn <u>o</u>falus <i>carefully</i>	<u>b</u>lant
Eisteddwch	yn smart <i>smartly</i>	<u>f</u>lwyddyn un.
Cerddwch	yn araf <i>slowly</i>	ar y coridor.
Rhedwch	yn <u>g</u>yflym <i>quickly</i>	i'r iard.
Sefwch	ar unwaith <i>at once</i>	wrth y drws.

Sut?
How?

Treigl
meddal

Adferfau / Adverbs

Gallwch ychwanegu mwy o wybodaeth at orchmynion drwy ychwanegu adferf, e.e.
More information can be added to a command by using adverbs, e.g.

Sut?
How?

Ble?
Where?

Eisteddwch	yn d awel <i>quietly</i>	ar y mat <i>on the mat</i>	f erched.
Byddwch	yn o falus <i>carefully</i>	yn y dosbarth <i>in the classroom</i>	b lant
Eisteddwch	yn smart <i>smartly</i>	ar eich cadeiriau <i>on your chairs</i>	f lwyddyn un.
Rhedwch	yn g yflym <i>quickly</i>	drwy'r iard <i>through the yard</i>	i'r cae.
Ewch	ar unwaith <i>at once</i>	i'r neuadd. <i>to the hall.</i>	

Treiglad
meddal

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut _____ heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am _____ mewn rhes yn daclus. _____ i mewn yn dawel ac _____ ar y mat ar unwaith. Nawr te, ydych chi'n barod?

Plant: Ydyn!

Athro: Da iawn wir. O, ble mae Siôn?

Ceri: Mae Siôn ar bwys y drws.

Athro: _____, Siôn bach, _____ ar y mat.

Siôn: Dw i ddim eisiau _____ ar y mat.

Athro: Pam?

Siôn: Dw i ddim yn hoffi eistedd ar y mat.

Athro: Dere nawr, _____ fan hyn gyda fi.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Nawr te, blant, mae hi'n amser cofrestru.

Dosbarth
Cynradd

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut _____ heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am _____ mewn rhes yn daclus. _____ i mewn yn dawel ac _____ ar y mat ar unwaith. Rŵan ta, dach chi'n barod?

Plant: Ydan!

Athro: Da iawn wir. O, lle mae Siôn?

Ceri: Mae Siôn wrth y drws.

Athro: _____, Siôn bach, _____ ar y mat.

Siôn: Dw i ddim isio _____ ar y mat.

Athro: Pam?

Siôn: Dw i ddim yn hoffi eistedd ar y mat.

Athro: Tyrd rŵan, _____ fan hyn efo fi.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Rŵan ta, blant, mae hi'n amser cofrestru.

Dosbarth
Cynradd

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut ydych chi heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am sefyll mewn rhes yn daclus. Dewch i mewn yn dawel ac eisteddwch ar y mat ar unwaith. Nawr te, ydych chi'n barod?

Plant: Ydyn!

Athro: Da iawn wir. O, ble mae Siôn?

Ceri: Mae Siôn ar bwys y drws.

Athro: Dere, Siôn bach, eistedda ar y mat.

Siôn: Dw i ddim eisiau eistedd ar y mat.

Athro: Pam?

Siôn: Dw i ddim yn hoffi eistedd ar y mat.

Athro: Dere nawr, sefa fan hyn gyda fi.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Nawr te, blant, mae hi'n amser cofrestru.

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut dach chi heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am sefyll mewn rhes yn daclus. Dewch i mewn yn dawel ac eisteddwch ar y mat ar unwaith. Rŵan ta, dach chi'n barod?

Plant: Ydan!

Athro: Da iawn wir. O, lle mae Siôn?

Ceri: Mae Siôn wrth y drws.

Athro: Tyrd, Siôn bach, eistedda ar y mat.

Siôn: Dw i ddim isio eistedd ar y mat.

Athro: Pam?

Siôn: Dw i ddim yn hoffi eistedd ar y mat.

Athro: Tyrd rŵan , arhosa' fan hyn efo fi.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Rŵan ta, blant, mae hi'n amser cofrestru.

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut _____ heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am _____ mewn rhes yn daclus. _____ i mewn yn dawel ac _____ ar eich cadair ar unwaith. Nawr te, ydych chi'n barod?

Plant: Ydyn!

Athro: Da iawn wir. O, ble mae Nel?

Efan: Mae Nel ar bwys y drws.

Athro: _____, Nel fach, dere i mewn.

Nel: Dw i ddim eisiau dod i'r dosbarth.

Athro: Pam?

Nel: Dw i'n teimlo'n sâl.

Athro: _____ ddwr ac _____ ar bwys y drws, rhag ofn.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Nawr te, blant, mae hi'n amser Mathemateg. _____ yn ofalus.

Dosbarth
Uwchradd

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut _____ heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am _____ mewn rhes yn daclus. _____ i mewn yn dawel ac _____ ar eich cadair ar unwaith. Nawr te, Rŵan ta, dach chi'n barod?

Plant: Ydan!

Athro: Da iawn wir. O, lle mae Nel?

Efan: Mae Nel wrth y drws.

Athro: _____, Nel fach, tyrd i mewn.

Nel: Dw i ddim isio dŵad i'r dosbarth.

Athro: Pam?

Nel: Dw i'n teimlo'n sâl.

Athro: _____ ddŵr ac _____ wrth y drws, rhag ofn.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Rŵan ta, blant, mae hi'n amser Mathemateg. _____ yn ofalus.

Dosbarth
Uwchradd

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut ydych chi heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am sefyll mewn rhes yn daclus. Dewch i mewn yn dawel ac eisteddwch ar eich cadair ar unwaith. Nawr te, ydych chi'n barod?

Plant: Ydyn!

Athro: Da iawn wir. O, ble mae Nel?

Efan: Mae Nel ar bwys y drws.

Athro: Dere, Nel fach, dere i mewn.

Nel: Dw i ddim eisiau dod i'r dosbarth.

Athro: Pam?

Nel: Dw i'n teimlo'n sâl.

Athro: Yfa ddwr ac eistedda ar bwys y drws, rhag ofn.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Nawr te, blant, mae hi'n amser Mathemateg. Gwrandewch yn ofalus.

Gwrandewch yn ofalus ... / *Listen carefully...*

Athro: Bore da, blant. Sut dach chi heddiw?

Plant: Iawn diolch, Syr.

Athro: Da iawn am sefyll mewn rhes yn daclus. Dewch i mewn yn dawel ac eisteddwch ar eich cadair ar unwaith. Rŵan ta, dach chi'n barod?

Plant: Ydan!

Athro: Da iawn wir. O, lle mae Nel?

Efan: Mae Nel wrth y drws.

Athro: Tyrd, Nel fach, tyrd i mewn.

Nel: Dw i ddim isio dŵad i'r dosbarth.

Athro: Pam?

Nel: Dw i'n teimlo'n sâl.

Athro: Yfa ddŵr ac eistedda wrth y drws, rhag ofn.

Siôn: Diolch, Syr.

Athro: Rŵan ta, blant, mae hi'n amser Mathemateg. Gwrandewch yn ofalus.

Beth ydy yn y Gymraeg?

1. Read quietly.	2. Don't read loudly, Dylan!	3. Stand by the door.	4. You must listen carefully.	5. Sit on the mat smartly.
6. No running in the corridor.	7. Don't shout, girls!	8. Open your books, children.	9. Look at the whiteboard, Year 8.	10. Walk in the corridor, boys!
11. Go to the hall, Nerys.	12. Be careful, Siôn.	13. Come in, children.	14. Sing in the classroom, Year 5.	15. Be quiet, everyone.

Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon: Lefel Mynediad

Cyfarwyddiadau i'r tiwtor:

Gallwch ddefnyddio'r gweithgaredd mewn ffyrdd gwahanol.

Gêm 1:

Torrwch y cardiau a'u rhoi mewn sach geiriau. Wrth i fyfyrwr ddewis cerdyn bydd angen iddyn nhw gyfieithu'r frawddeg i'r Gymraeg.

Gêm 2:

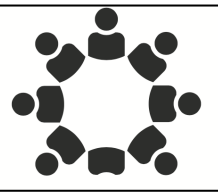
Rhowch rhifau 1 i 15 mewn sach. Wrth ddewis un cerdyn gofynnwch i fyfyrwyr gyfieithu a chofnodi ar fwrdd gwyn bach unigol.

Gêm 3:

Rhowch set o'r cardiau i grwpiau o fyfyrwyr. Rhowch y cardiau ben i waered ar y bwrdd. Wrth iddyn nhw ddewis cerdyn, bydd gofyn iddyn nhw gyfieithu'r frawddeg.

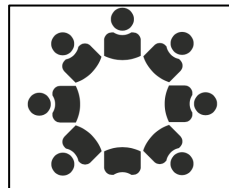
Beth ydy yn y Gymraeg?

1. Read quietly.	2. Don't read loudly, Dylan!	3. Stand by the door.	4. You must listen carefully.	5. Sit on the mat smartly.
6. No running in the corridor.	7. Don't shout, girls!	8. Open your books, children.	9. Look at the whiteboard, Year 8.	10. Walk in the corridor, boys!
11. Go to the hall, Nerys.	12. Be careful, Siôn.	13. Come in, children.	14. Sing in the classroom, Year 5.	15. Be quiet, everyone.

Beth ydy yn y Gymraeg?

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15

Cwblhewch y
tabl canlynol:

*Complete the
following table:*

berfenwau	ti	chi
canu		
	eistedda	
		siaradwch
ysgrifennu		
darllen		
	cicia	
neidio		
sefyll		
	gorffenna	
		chwaraewch
	agora	
gwneud		
mynd		

Tasg i'r Portffolio:

Tasg Gwrando 1: Mynediad A1

(o'r Pecyn Cymorth gan y Coleg Cymraeg
Cenedlaethol)

Gwrandewch ar y clip sain 'Tasg
Gwrando 1: Mynediad A1' ac yna
atebwch y cwestiynau.

*Listen to the audio clip before
answering the questions.*

Tasg i'r Portffolio:

Tasg Ysgrifennu 4: Mynediad A1

(o'r Pecyn Cymorth gan y Coleg Cymraeg
Cenedlaethol)

Lluniwch boster sy'n dangos y gorchmynion Cymraeg sy'n cael eu defnyddio yn eich dosbarth. Bydd y poster yn help i'r disgyblion.

Create a poster displaying the Welsh commands used in your class. This poster will help your pupils.

Pwy sy eisiau chwarae gêm?

Enwau / Nouns	
gêm	<i>game</i>
gemau bwrdd	<i>board games</i>
cerdyn	<i>card</i>
cardiau	<i>cards</i>
cardiau chwarae	<i>playing cards</i>
dis	<i>dice</i>
cownter (i)	<i>counter (s)</i>
jig-sô	<i>jigsaw</i>
loto	<i>lotto</i>
gêm lŵp	<i>loop game</i>
parau	<i>pairs</i>
nadroedd ac ysgolion	<i>snakes and ladders</i>

Berfau / Verbs	
chwarae	<i>to play</i>
cyfrif	<i>to count</i>
eistedd	<i>to sit</i>
dechrau	<i>to start</i>
gorffen	<i>to finish</i>
ennill	<i>to win</i>
colli	<i>to lose</i>
taflu	<i>to throw</i>
symud	<i>to move</i>

Gorchmynion / Commands		
Eistedda	Eisteddwch	<i>Sit</i>
Gwranda	Gwrandewch	<i>Listen</i>
Cymera	Cymerwch	<i>Take</i>
Dewisa	Dewiswch	<i>Choose</i>
Symuda	Symudwch	<i>Move</i>
Rho	Rhowch	<i>Put</i>
Tafla'r	Taflwch y	<i>Throw the</i>
Cyfra	Cyfrwch	<i>Count</i>

Pwy sy eisiau chwarae gêm?

Cwestiwn	Ateb
Pwy sy eisiau chwarae gêm? <i>Who wants to play a game?</i>	Fi! Sara a Megan.
Wyt ti / Ydych chi eisiau chwarae gêm? <i>Do you want to play a game?</i>	Ydw. Ydyn.
Ble mae'r cardiau? <i>Where are the cards?</i>	Ar y bwrdd. Yn y cwpwrdd.
Ble mae'r dis? <i>Where is the dice?</i>	Yn y f asged. Ar y silff.
Pa liw ydy'r ...? <i>Which colour is the ...?</i>	Coch. Coch ydy lliw'r
Pwy sy'n dechrau? <i>Who's starting?</i>	Carwyn.
Pwy sy nesaf? <i>Who's next?</i>	Bethan.
Wyt ti'n / Ydych chi'n barod? <i>Are you ready?</i>	Ydw. Ydyn.

Tasg i'r Portffolio:

Tasg Llafar 1: Mynediad A1

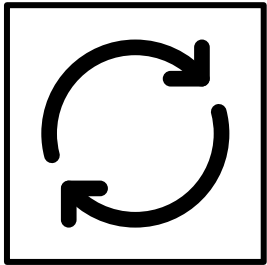
(o'r Pecyn Cymorth gan y Coleg Cymraeg
Cenedlaethol)

Recordiwch eich hun yn arwain gêm iaith. Bydd angen i'r recordiad (sain neu ffilm) fod yn o leiaf 5 munud o hyd.

Record yourself leading a Welsh language game. The recording (audio or film) will need to be at least 5 minutes.

Munud i feddw! ... / Time to think ...

Pa dechnegau caffael iaith a ddefnyddiwyd yn y ddarlith hon?
Which language acquisition techniques were used in this lecture?

Drilio

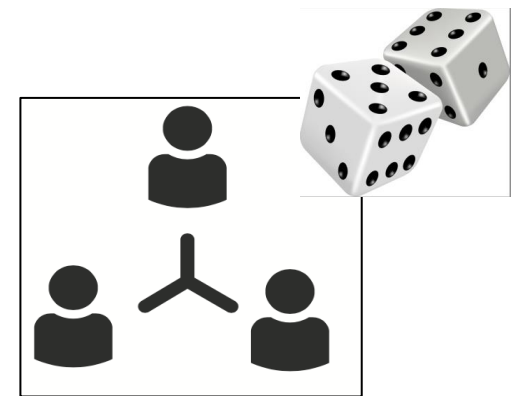
Gwaith ar
y byrddau
gwyn

Tasg
wrando

Tasg
ysgrifennu

Grŵp o dri

Da iawn chi!

Daliwch ati!